

Redacció política TRAVAIL.

de nos seus justos vots. Les drets treballadors són imprescriptibles. Dignificar & emancipar la classe obrera. Legítim i llibertari dels protestes de garantia, en contra de les lleis que esclavencen la classe obrera. La llibertat plena esclavencen la classe obrera. En lloc, donchs, al treballador fer veure la que se pertindria a un altre.

La travastana és un diari que la religió no es pot, que la formació del negoci de que s'ha d'organitzar la indústria social en la seva.

La religió no es pot, que la formació del negoci de que s'ha d'organitzar la indústria social en la seva.

La religió no es pot, que la formació del negoci de que s'ha d'organitzar la indústria social en la seva.

La salut del poble

La TRAVASTANA es lo periódico que s publica en idioma català i més avant en idea política, religiosa y d' economia social.

Lo Travail es la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, i península i Balears.— Extranger, 3

ADMINISTRACIÓ: carrer de Penon, 1, i. m. BARCELONA. Pels pagars d'ademes llibreries del Gran Merca, Torre de Bell Lloba y moltes de ls carteres. No s'admeten llibreries especials de periódics.

PREUS DE VENTA

Número sol, 7 cèntims.— De estranger, 1 pta. Durs d' llibre península i Balears cada trimestre.

Los Morts de la classe obrera

Tribut als Martirs de Chicago

LA PREMSA Y 'LS TRIBUNALS

En l'Audiència de Castelló de la Plana sabem de passar uns quants fets que proben de quin modo està garantida per les lleis la llibertat de la premsa, a conseqüència de la influència clerical que poderosament se deixa sentir demunt de molts dels individus encarregats d'administrar justícia.

Tenen tanta transcendència, a nostre modo de veure las cosas, los fets allí desenrotllats als motiu d'algunes denúncies sofertes per nostre apreciat col·lega correlligionari anticlericalisme *La Bandera laica*, que val la pena de dedicar algun espai al assumpte.

En primer lloch, y com s'introducció a las persecucions de que es objecte la premsa anticlerical de la terra del *Pantorrilles*, modelo del caciquisme imperant, tenim de fer constar lo següent: En lo periòdich de Madrid *Las Dominicales del Libre Pensamiento* se publica ja fa algun temps un article titulat *A una madre*, que mereixuq 'ls honors d'una denuncia. Vista la causa davant lo Jurat, se declarà licit l'article, absolvente a son autor lo Sr. Chies, director de dit periòdich, ab tots los pronunciaments favorables. A conseqüència d'aquest fallo, lo article *A una madre* fou reproduhit per varios periòdichs y algunas fullas sueltas, sens que a cap més fiscalia, com era natural, se li acudís denunciar novament lo que ja havia adquirit lo sello de la més perfecta llicitud y legalitat. Mes té per convenient *La Bandera laica* de Castelló reproduhir aquest mateix article, y 'l fiscal d'aquella Audiència, con un celo que le honra (que diu l'Aulé en *Lo diari ho porta*), ha denunciat l'article declarat licit a Madrid, y per ell se segueix procés criminal contra 'l director del periòdich que l'ha copiat. ¿Es aixó seriós Mes tirém avant.

De las demás causas que té pendents nostre esmentat col·lega de Castelló, dues se van veure en judici oral davant de jurats la setmana passada, una 'l fillons y una altre dret.

En la vista del fillons lo jurat dictà veredicta d'inculpabilitat, y 'l tribunal de dret, accedint a una petició del fiscal, no 's conformà ab lo fallo y la causa tindrà de passar a vista de nou jurat.

En cambi en la del dimars se tractava d'uns versos que anaven firmats en sa publicació y teniam autor conegut y no obstant 'n havia presentat al director del periòdich contra qui semblava dirigida tota la sanya del clericalisme castellonense.

Segons los periòdichs de la localitat que tenim a la vista, comensà 'l fiscal sa primera acusació fent una declaració de professió de fe catòlica, apostòlica y romana, acte que, tractantse de demanar pena per la publicació d'un escrit anticlerical, es, quan menos, extemporani y demostratiu de la poca serenitat de judici y sobrat apassionament en que tindrà d'informar sa petició lo ministeri públich.

Y per aixó no bastés, lo mateix fiscal recusà lo dimars a jurats que havian funcionat lo dia anterior en la causa etc. que 's dictà veredicta de inculpabilitat a favor de *La Bandera laica*, y el anar a retirar-se 'l jurat pera deliberar, aquest mateix fiscal, davant del públich, se posà a enrabonar depressos ab un dels membres de dit jurat molt conegut per sas idees catòliques, causant aixó pessim efecte en 'l auditori.

Y per si encara no 'n hi hagorés hagut prou ab tot aquest cúmulo d'extrordinari pes fiscal, hi hagoré en aquestos dos judicis algo més inconcebible, sempre segons los periòdichs dels quals prenem las noticias, y es lo següent: Lo president del tribunal de dret, al fer los resums dels debats, que mana la ley sian fets ab tota la imparcialitat que correspon a qui no pot prejutar lo fallo del jurat, se demostrà més que parcial en la qüestió, fins al extrem de dir als jurats que «incurriran en responsabilidad moral si no pusieran correctiva als los que atacan la religió catòlica, apostòlica y romana.»

Aixó no obstant, lo fillons lo Jurat declarà que l'acusat no era culpable, veredicta que fou rebujat pel tribunal de dret, y 'l dimars... lo lo dimars lo Jurat, constituït ab set individus dels dia anterior y cinch de nous, dictà veredicta de culpabilitat... y 'l periòdich fou condemnat a quatre anys de presó, multa, accesorias y coartar per escarnis a la religió catòlica.

(Y que dirém de la pregunta que 's feu al

Jurat pera obtindre la resposta afirmativa per la qual se condemnà al periodista?

Mano la ley que aquestas preguntas se fassin claras, concretas y sense cap mena de capciositat. La feta al Jurat de Castelló se formulà per aquest estil: «Jose Martínez Barrajon es culpable de haber mandado publicar en el n.º 2 de *La Bandera laica* bajo el epigrafe de «Intermedios» unos versos titulados *Un santo*, que copiados a la letra dicen así?»

Y ara preguntem nosaltres: ¿pot tancar culpabilitat l'acte de *manar insertar* uns versos, si prèviament no s'ha declarat que la publicació d'ells entranyava delictes? y deixám apart lo de haverhi autor conegut y firmant de la composició publicada, motiu d'exempció de responsabilitat, segons los articles 12 y 14 del Còdich penal, pel director de tota publicació.

Y es que... ja ho havém dit: la influència clerical en aquestos ignominiosos temps arriba per tot; y no volém dir més en aquest assumpte per lo molt delicada que té la epidermis nostra administració de justícia, y pera que no 'ns succeïssin que posantnos a redemptors ne sortissem una vegada més crucificats, a pesar de dir las cosas ab tots los respectes deguts a tothom.

Mes no per aixó desmayen los lliurepensadors... y aixis com *La Bandera laica* després de coneguda sa condemna diu que seguirá més ferma que may en la brexa defensiva de justícia y la bondat de sas doctrines anticatòliques, dibèim tots los lliurepensadors, parodiant lo *e pur si movet* de Galileo:

—A pesar de todas las sentencias hagudas y per haver, seguirém combatint sens treva ni descans todas las tiranias en general, y la del clericalisme en particular.

UN MEETING A RUBI

Lo diumenje passat se celebrà a Rubí una reunió de propaganda socialista, y a pesar de la pluja que queya y d'haver 'l alcalde negat lo permis pera fer un pregó anunciant l'acte, lo gran saló de ball del café Suís se veje ocupat concorregut, ocupantse tots los asientos disposats y omplintse 'l lloch de darrera las cadiras, about los espectadors teniam d'estarse drets.

A las tres de la tarde s'obrí la sessió, exposant lo president l'objecte de la reunió convocada, que era analitzar las paraulas Libertat, Igualtat y Fraternitat ab relació a la classe treballadora.

Seguidament los companys Font y Oriach, de Tarrasa, feren us de la paraula explicant lo mester de la classe treballadora, que no distre de Libertat, Igualtat ni Fraternitat, y recomanant la associació obrera.

Després lo director d'aquest periòdich J. Llunas explicà ab abundancia de dats y rahonaments lo problema social, deduint la necessitat de fundar la societat baix novas bases si 's vol conseguir la Libertat, la Igualtat y la Fraternitat a que tothom aspira. Analisà la qüestió política, lo problema econòmic y la tansa religiosa, deixant sentat que mentres no estiga tothom en igualtat de drets y debers y no 's tinga garantit per tots lo dret a la vida satisfent todas las necessitats materials, morals d'intellectuals del ser humà, no 's pot estar en us de verdadera libertat, y de consegüent restaran tiranias y tiranisats, y aquestos tindran sempre de buscar remey a son mal provocant revolucions, perque 'l sublevarse, més que un dret, es un deber per qui no vulga sufrir tiranias de cap mena.

A pesar de la extensió d'aquest discurs, que durà prop d'una hora y mitja, la reunió no tan sola no donà mostrás d'impaciència sino que 'l escoltà ab profundíssima atenció, donanthi ostensibles mostrás d'asseniment moltas vegadas y aplaudint ab entusiasme lo referent a religió y al final del discurs.

Creguém que no haurá caygut en camp err lo dit lo diumenje passat a Rubí, y que 'l proletariàt d'aquella vila, sempre avançada, deixará sentir també son pes y en sa influencia en las qüestions obreres.

De pas fem constar la satisfacció ab que varem extreure la mà del antic veterano de la federal conegut per Palet de Rubí, particular amic nostre y company de presó que fou alguns dias ab el director d'aquest periòdich sent abdos perseguits per la sanya clerical.

Cervera 25 Octubre de 1891.

Se. Director: Al sé de bombis y platillos venian los catòlichs d'aquesta ciutat anunciant la arribada del sayor Bisbe de Vich, fent tota classe d'esforços per lograr animar l'ànimo popular y tributar en son obsequi una triunfal entrada, y considerando que 'l Bisbe entra des una mica de comedia, acordare que 'l Bisbe entrés vestit de gala. La cosa resultà tan freda que, deixant apart las autoritats y capellans, que ja directa ó indirectament venen obligats a fer de comparsas, no crech tinga ganas de torrarli, pome no passaven de quinze los que formavan lo seu acompañament.

Se m'explica perfectamente tractantse d'una persona que la seva ocupació predilecta es cobrar una quantia molt duras anuals a cambi de donar algunas benediccions y abundantes bofetades. Estach dich de sentir a dir que los home de be, pero en cambi diu a que es molt rich, cosa que no m'estranya, perque no tots creuen necessari despullarse de las riquezas terrenales y amargarse a forza de dejarse per guanyar la gloria del cel; quanto 'n hi ha que se las enllan que sent en honra y gloria de Deu se poden cometre las més grans atrocitats, com jo també tinc la deriva que mentres tindré bisbes, frares y capellans (de las monjas no m'parto perque si no hi ha paraes las marres marxaran) Espanya no gozarà de perfecta tranquilidad y por lo tan coavidria fer bogada nets.

Torrem a la qüestió de la derrota sufrida en la triunfal entrada, resultà naturalment una rabola que necessitarem desfogaria en una reunió que tinguésem en lo càrrec catòlic, about proclamare, dich cridaré avira lo Papa Rey y no faltó una bona puxadeta contra la Masoneria, dada per lo Sr. Arrufat, exponant uns arguments tan convincentes, que 's limità a dir que eran dolents perque no eran bons.

Aquest sempre predicantse 's pretensió d'enseñar a la escola que dirigis lo seu germà (que dit diga de pas l'Ajustament la subvencions en mill duras anuals), per lo tant, si no que tinga lo cap molt gros, no se fácil que pugui dedicarse a dir mal de la Masoneria, acurarse un periòdich catòlic que carli y enseñar als seus discipules, lo millor seria que se 'l obligués a deixar la última ocupació, perque podria molt ben ser que, en lloch d'enseñar aritmética, enseñase gramática perdá.

Lo Bisbe, comparament la pluma de Sr. Arrufat, lo dia següent visità dit Centre destructor y l'arrimà una filipica, dibentli que no debia figurar en política, que no tingués més recurs que baix 'l cap y arrufat 'n nas.

Un ney del més instruhit y més eloquent, va lliensar un breu exponent, que fou aprobat per los capellans presents, dient que an entero civil representa una colla d'animals vici, que anada d'enterrar un animal mort (testat). Los catòlics també quedaren algo deceyats, perque no va volguer visitar lo seu Centre y alguns no pogueren dissimular lo disgust retirant de continuo las penjaerillas dels balcones y rubrosant anar a la estació a despedirli.

En vista del resultat obtingut per la visita del sayor Bisbe, desitjaria que taradé diatre poch temps.

Un Conocorant

Olesa de Montserrat 25 Octubre de 1891.

Desallengador Llunas: Conforme varem dirli oportunament, los dias 17 y 18 del actual van ferse las sesiones generales de la escuela laica del Centre Democràtic Instructiu d'aquesta vila. No han deixat que desitjar, com ho proba 'l informe que 'l Jurat correspon neat, compoist dels señors Dadró, mestre municipal d'aquesta població, Carrer, metje, y Dolmeas y Casals van ametre, en lo que 's consignó que 'ls coys están ben anorats de lo més important de cada signatura, que s'aplican be, y que imen perfecta condició de lo que estudian gracias al sistema racional d'enseñanza que en ella se emplea.

Los seus pronunciaments alguns discursos apropiats a sos conocimientos intelectuales, sent molt aplaudits.

Ans d'acabar, tinc de donar un cop de bombis al Ajustament. Com se elegió feu deguda als treballs d'aquest Centre, es clar, hi ha concurregut en per als exámbes, y ha donat no sabem quantas més pesetas para ajudar als gastos dels repartiments de premios. (Com havia anat als de la escuela catòlica, que menos podia fer que tractar-se igual)

Y ara nosotres, agrahit a tanta deferencia, posam obsequiar als mestres rigurosos ab una coroneta y facha oficials, y després aticarlos un monument d'or al mèit de nostres sessions para perpetuar son herencia.

Disposi de son afectuosi amic

SERRAS LLINA

CASTANYAS

Fa molts anys que en nostra terra se costum tradicional celebrar la motonjada en lo dia de Toussaint. Y aixó, que arriba 'l dia, desde 'l rich al menestral,

some distinció de classes, homes, dones, Eicha y gran, tothom la festa celebra ab castanyes y vi blanch segons lo seu tras arribar, (reia, segons los prozans).

Mes jo, que la cosa observe, ja fe temps que estich notant que de Totens la gran festa tan de moda s'ha posat, que las castanyes s'han deixat de ven en tot temps del any. Y perquè diras no pugui que t'he deixo escrit en fals, veig i dist algunes proves per deixarho demostrat.

Si se hi ficava una mica, molts cops, pel carrer passant, veureu dos senyors-senyors disputant-senyors.

Comensa l'un.—Ets un pillot!—
Diu l'altre.—Ets un depravat!
—Que prompte t'he pegat una baf!—
—Y que tanta tu de peger!—
Sense gastar més romanço comensa los dos *pi! pi!* y així aquestes disputes sempre solen acabar stipentes de castanyes fins que estan ben escalats.

Molts cops, per probar fortuna, saccabem que dos compans emprenen justa un negoci ab la armonia més gran. Mes també algun cop resulta que un dels dos fugi ab los rals; y així t'he comprén molt depreus que t'he fugit, el seu compay la gran castanya li dona, y t'heix ab un pam de nas.

Se troba algun xixarotxo que de sobas té ple t'cap festejant d'awagafetis una noya del rebinat.

Lo pare d'ella està enuemat; y sent així dona t'ca que quan un dia de la noya està t'jove festejant, de trancatò surt lo gueto ab un garrut a la mà; y per darli una sorpresa al començar galas, una castanya li pega que t'heix mitj destronat.

Y casos d'aquesta mena per tot sempre t'he pesant tant, que may més acabaria si t'he havia de citar.

Reb castanyes lo qui es quinto quan el cervell del rey va; reb castanyes lo doixible si la lliat no sab der; los integres y mestres se t'heixen en gran; rebas castanyes los burros, los cabells, ganes y... y així t'he veu que las castanyes sempre corren a tot drap.

Y encara totes aquestes no componen res; que t'ca! ab les que han de repartirse un dia que prou vindrà.

La castanyera més seria, més bona y transcendental, será la que t'heix t' dia que t'heix el productor del treball que t'heix el explotador, canasta ja de suñir tant y ab lo noble t'heix d'obstaciar los seus drets y libertats, ben disposat per fer feyna ab un garrut a la mà, vejan repartint castanyes a explotadors y tirans; y en se tancas laborioses no reposen un instant fins que detxin del tot fets la transformació social.

Ferny Suredita.

Lo patriotisme espanyol s'està actualment revolucant contra Fransa per si allí t'vi pagarà més ó menos d'entrada y si per tal concepte tenim d'agafar encombras y anar cap a París a conquistar... alguns *madam Reina ó Michon* d'aquells andurrials.

Y lo millor del cas es que darrera d'aquestes excusas comercials s'asegura que s'aman gan verdaders motius perx induhir al poble espanyol a enemistarse ab Fransa pel cas d'una guerra europea, fentnos anti-francesos y *tufes-cófflos* (smichs dels alemanys).

A tot això té de respondre lo poble productor, l'obrer, que li té sense cuidado això del vi, ja perquè com menos ne treguim més barato anirà, com perquè per molt que s'adineri casi may lo qui t'heix contra y t'heix la culpa de la vinya ó l'acaparador de sos productes.

Ab això, escoltemnos com qui sent ploure los cants de la sirena patrioter, y si t'heix tirans volen declarar guerra, que t'heix preparin los tiranists a proclamar la pau entre tots los pobles de totes las nacions civilizadas.

Aquesta setmana ha tornat a estar fecunda en inundacions y desgracias.

Si la Providencia fos qui disposés això, sería la mostra d'agrahimnt ab que pagaria t'heix temples que se li aixacan y las funcions que se li dedican ab los diners destinats a las victimas de las inundacions.

Y continuem pregant a Deu y no canalisat rias y barranchs ni replantant boscos.

Y ja t'heix trobarem de missas.

Y d'incabables desgracias.

En lo barri d'Hortafranchs (Barcelona), ha aparegut un periódich ab lo titol de *La Cotorra*, que sembla sab molt be lo que t'heix xerra respecte al respectable cas d'industrialització del gremi dels consums, abont abundan los que a costa del públich y ab fabulosas ganancias venen car y dolent los efectes subjectes al odiós impost que tant y tant se presta al xanullo y al mangoneig.

Nostra aplauso a *La Cotorra* y celebrarem que ab sas *xerrames* setmanals baldi als explotadors y enmatinadors del poble.

Lo partit socialista alemany, que no ve a ser més que un partit republicà algo avançat, comença a sembrar una oïa de grillis a consecuencia de la abundancia de *notabilitats* que t'heix disputen las relatures.

En lo congrés d'Ertari han seguit las tradicions de tots los dictadors: expulsió del element avançat. Aquesta es la tolerancia del socialisme alemany, que sols sab ser patrioter, despòtich y reaccionari.

En cambi lo representant dels socialistes imperialistas Volmar (vóltari) ha sigut escoltat casi ab agrado, a pesar de que vol armonisar sas aspiracions socialistas ab la actual dinastia prussiana dels Hohenzollerns, votant al final un paseteig que no compromet a res més que a recomenar una gran disciplina entre t'heix socialistes alemanys, pera que quedin ben expedidats els *notables*.

Y aquestos se diuhen a si mateis los representants del socialisme internacional!

Vade retro, que això no es més que un socialisme platonich.

Y encara en sentit figurat.

La huelga de sombrerers continú relativament be y molt animats tots los huelguistas en la convicció de que no t'heix fallará ni per un moment la solidaritat ab sos compans de treball de tots los arts y oficis.

També t'heix recomana la societat en huelga que fem saber a las demés corporacions obreras sa direcció, Ronda de Sant Pau, n.º 40, pis 1.º interior, pera que t'heix dirigint allí a portar lo que tingan per convenient per practicar la solidaritat sens la qual no sería possible la emancipació de la classe treballadora.

A las vuyt de la nit del próxim diumenje, dia 1.º de Novembre, y en sos locals del carrer de Consell de Cent, 432, celebrará la Societat Llaica «Gutenberg» una vetllada extraordinaria.

L'acte t'heix compendrà d'una part artistica y una altra de científica, corrent la primera a càrrech del distingit ilusionista Sr. Saronellas, y la segona del celebrat hipnotizador y endevinaador del pensament humà Sr. Mauri.

S'entregan invitacions en lo local de dita Societat.

En la societat de Pellayres de Barcelona, establerta en lo carrer de Jaume Giralt, n.º 55, pis 1.º, donará demés dissapte una conferencia lo director d'aquest periódich J. Llunas, tractant lo tema *Anarquía y Organización*.

L'acte comensará a las nou de la nit y será plòlich.

Continuant las conferencias en lo centre de llicenciadors *La Llam del carrer de Ferlandina*, n.º 20, demés al vespre ocupará sa tribuna lo ciutadà Cristófol Litrán, donant una conferencia sobre t'heix tema *Medios que deben adoptar los librepenadores dado el estado actual de la sociedad*.

Dissapte a las 8 del vespre donarán una vetllada literaria los alumnes de la escola laica de Olesa en lo Centre Democràtic Instrucliu de aquella vila, y t'heix dia següent tindrà lloch lo repartiment de premis dels exámens, presidint lo Sr. Jover, candidat a diputat a Cortes per aquell districte a qui t'heix ministerials deixaren ab un pam de nas y sense acte per *tupinada conservadora*.

Y també t'heix Círcol de Carreters establert en lo carrer de Júpit, n.º 18, donará en son local social una vetllada literaria musical y parloguanda a las nou de la nit, prenenthi part alguns oradors socialistes y varios socios.

Acert y prosperitat desitjím a tots.

LIBRES REBUTS

Almanach de la Question Sociale et du centenaire de la Republique pour 1892.—Acaba de publicarse a París aquest important Almanach, verdadera revista del socialisme internacional, redactat per totas las notabilitats més ó menos adelantadas de Fransa en materias socialistas. Forma un tomo en 8.º de 108 planas y val 1.50 franchs, poguentse dirigir pera adquirirlo a l'Administració de la *Question Sociale*, 5, boulevard Saint Michel, París.

Sagramental, poesias de J. Aladern, ab un prólech de Pompeyo Gener.—La falta de temps nos impideu fer una crítica detallada y concienzuda d'aquest libre, que be valdrá la pena. Las poesias de J. Aladern son del género realista, si t'heix permés la frase en poesia, pero essencialment poch cuidada la forma literaria, que en versos se fa sempre molt més indispensable que en prosa. Això no obstant es un libre recomenabre per la valentia de sos conceptes, pel modernisment que t'heix pugna per introduhir en la poesia sentis descriptiva de las amargues realitats del proletari, com la que inserim en altre lloch d'aquest número, y per quinés brillants concisions recomenám lo libre a nostres llegidors.

Sagramental forma un tomer de 120 planas, está imprés a Reus ab bastant luxe y magnífich paper, val dues pessetas y t'heix en kiosks y librerías.

Evolución y Revolución, por Eliseo Reclús, y *La Commune de Paris*, por Pedro Kropotkin.—Nostre apreciat colega de Madrid *La Anarquía* acaba de publicar aquest interessant folleto, que t'heix en dos rals, en lo qual se poden estudiar perfectament las qüestions que sos titols indican. Dirigirse per adquirirlo en aquesta ciutat a la redacció de *El Productor*, carrer de S. Olegari, 2, 1.º.

Com si res hegués estat, *El hijo de la nieve*,—que veig prometer per totas la pasada semana y del que no lo dit res per cause d'un fort retardat que veig agafar veient las decoracions de la obra que ab tant bonhom varen enuociar en lo Teatro Principal,—es una obra que sens tant enlucament de las decoracions pintadas *expres-frau* heuria passat, no deixant lo grat record com altres obras dels autors que han escrit aquestes. Lo plòlich de la bella per se suscita ab tot y los actors treballar d'una manera gran.

En la primera, creyém; en la segona, enseguida. Així passa ab la obra que posan en escena en lo Teatro Novetate. *La sia Teclia*, del Sr. Pin y Solor, ha fugit la, pero no tardará molt en fer lo mateix camí *Rey abnolat* del Sr. Vidal Bertrán ab tot y veiguer aquestes molt més que aquells. La comedia del Sr. Vidal Bertrán adoleta de falta de coneixement de la escena, l'argument dona materia per una gran obra en mans de un bon autor dramàtic, pero ab tot y això son autor he fet d'ella una cosa requitosa y pobre. Hi han escenas

pesades y otras que valen molt; mes ab tot avuy dia al públic no li agrada cap Rey abtoht.

En lo TEATRE ROMA CATALA, continuan los éxits de La Aguilta.

En lo TEATRE DEL TIVOLI trabaja la compaña que fa poch actus en lo Novetats. L'úlich que ara té es un bon director, lo Mre. Salazar; los demás artistas son los más hábiles y l'espertor igual.

En lo GAYANAS continúan ab La Masota y ara La Leyenda del moije en castella.

Volien veure un teatre cal sempre piei donche vagin al ELOROKO a contemplar la Sra. Mesajo fant El Mo-agallito. Ja 'la dich que 'n sortiran contents, porque la obra es de lo poch que allí pot anar.

—L'AROLLA—

LO CLAM DEL EXPLOTAT

Ni trona ni trona.

Si m' ensenyan que Deu no té existencia, si m' explican que l'el es sombra vana, si m' dihen que ha creá la intelligéncia un iero quan no era encara prou forta y sana;

Y anyadeixen que solé l'única glorie podrá guarir l'hom sobre la terra, demostre que acabat quan moria que l'ánima ab lo cos un clot soterra;

Si mon clamor la humanitat no escolta, si se'm nega l' que crech que de dret quanyo, si apurar se'm fa l' mil y una volta y se'm roba lo que auant sacat afayto;

No trobéu pas estrany que arribi un dia que tot sentie bonas fill de bona rassa, pegui foc a la iglesia y la Alcaidia y proclamé l' centé al miti de la plassa.

Del libre Sagramental de J. ALABAN.

ESCENAS FUNEBRES

Som a miya nit del primer de Novembre. Pelis carrers del cementiri hi ha molta animació de morts que han abandonat sos respectius domicilis pera enterarse de la crisis conservadora y otras plagas que afectan al país, quan de cop, en lo Camp dels Planteons, se senten crits de ¡ladres! ¡ladres! ¡gafeu! y corrents s' hi presenta una calavera que tothom compren que es la d' un ex-municipal.

—¿Qué es esto, noy, te han quitado lo reloj?—pregunta.

—No, señor; lo que m' han pres son las últimas costellas que m' quedavan.

Entre dos amichs: —Ecolta, Pep, ¿que podrias deixarme quatre duros?

—Noy, dispensa, no puch; fa tan temps que no traballo y m' trobo tan pelat, que ja se'm veuben los ossos contra claror.

Dos amichs van passejante per una isla del cementiri.

—Tú, Bernat, surtim d' aquí que veig venir lo meu sastre, y encara li dech l' últim traje.

—¿Qui vols, dir, aquell geperut que ve allí?

—Pero home, si aquell feya calxa de mort...

—Bueno, es igual; li dech la calxa.

Entre marit y molls. L' Arturo y la Tayetas scaban de surtir del ninxo, disposats a anar a donar un vol ja que la nit s' hi presta.

—Mira, Arturo, quina corona més maca; ex del nostre cusi; mira la dedicatoria: A miya primos.—Luis.

—¿Vaya quin bejeit!

—¿Pobre Luis! ¡quén deu anyorarmel!

Entre sogra y nora dintre d' un ninxo. —Mira, Marieta, fes lo favor de reprimirte una mica, ó sino no flairem gayre bé.

—La qui 't té de reprimir es vosté, jo soch la muller del seu fill.

—Si tu ets la muller del meu fill, jo soch la mare del teu marit, per lo tant puch manar a tu y a n' ell.

—Aixó està per veure.

—Donchs avuy mateix ho veurás, deixa que vinga ell.

—¿Qué li dirá, veyam!

—Que t' ecurri un xiquet de llengua.

—Valdris més que 's callés.

—Tu ets la que tens que callar.

—Vosté!

—¿Tu!

—Val més que la deixi com...

—Com a qué?

—Com a sogra!

Y entre totes duas mouhen tan gran sagramental, y tan aumenta l' furor y la rabia, que per fi, a falta de plats, acaban per tirarlos los ossos pel cap.

M. GARDÓ.

No fa gayres dias, y entre nou y deu de la nit, allá per las fosquedats de prop del Arch de Triunfo, se sentiren alguns crits de noy.

Anaren cap allí alguns trancaunts, y vegeren que s' ecurri més que depressa un capellá en tant que un noy d' uns deu a onze anys plora-va tenint las calsas avall y posante la má en certa part adolorida.

S' empayá luego al capellá, pero ja havia desaparecut no deixant rastre.

Lo noy havia sigut portat allí ab engany, punt abont lo brétol de la sotana intentá satisfere brutals desitjos no lograntho del tot gracias als crits que l' dolor atrencava a la victima.

¡Lástima d' estioras d' esquilur burros que van!

¡Quánts gitanos podrian fer feyna en certs reverents!

La Bols es un poblet del partit de Vich ahont-temen nomenat un mestre que cobra y no exerce, al revés de tant d' altres que exercejen y no cobran.

Lo rector es allí l' encarregat de la ensenyansa pública, no sabem en virtut de qué, mentres lo nomenat per mestre fa de secretari del Ajuntament, idem del jutjat municipal, depositari del municipi, recaudador de consums, administrador de correus, carter, estanquer, sub-cabo del somaten, expendedor de butlías y encarregat del registre civil.

Si aixó no es tocar totes las teclas, que ni may.

En cambi l' rector, que té l' estudi, ent presentarse a son superior, assistir a funerals, anar a pescar, a pendre bunys al riu ó a un cert basall ensenyant tot lo que sab, y demés ocupacions católica y profanas, está la escola com Deu vol y la ensenyansa com ningú pot pensar.

En lo poble ja s' feren las corresponents queixas al inspector d' Instrucció pública al passar aquest ara una visita pel poble de Oris; mes per ara... igual que haverho dit a la paret.

No hi ha cap autoritat a la provincia de Barcelona que pugis y vulga posar coto a aquest abús!

Esperém sentats. ¡Com no 's tracta de cap huelga d' obrers!

Ab una cara com un carboner del moll va quedar lo Cristo de Yecia enant, ó millor dit, sent portat en una professó de Granada, a consecuencia d' anarli a la santa fesomia un cobet disparat pera obsequiarlo.

Aquestes bromas salvajes que s' fan per las profesions, proben los instints simplices dels adoradors d' imatjes.

L' arcabisc de Aix (Fransa) s' ha permés lo pladós luxu de dir que no li donava la católica gens de cumplir la circular del ministre de Cults de la vehina república manant suspendre las pelegrinacions a Roma, y l' han emperaper y próximament tirará de comparetze davant del tribunal de París.

Celebraris que, per escarment, lo tractessin no més que com a huelguistas.

De segur que no li quedavan ganas de tornarhi.

A Almeria han tingut de tancar una iglesia, porque a causa dels varios llamps que havian caygut en ella amensava enterrar de viu en viu als devots que anessin a pasturar l' ánima per aquells terrenos divinals.

Per aixó recomeno que ningú vagi a missa mentres a las iglesias no posin para-rrays.

Y quan ne tingau... tempoch.

Un feligrés de Targa me conta la grrraan conquista que ha fet allí la iglesia católica, conseguint que un ex-mestre laich de Castell-

será, que feu actes ostensibles de lliurepensador, ara s' ha casat catòlicament després de prop d' un any de ser casat no més que pel civil.

Be, home, pero falta anomenar las circunstancias. Se tracta del matrimoni d' un home de 27 primaveras ab una tendra ponzella de 65 hivernas, que ja ha dut la creu ab altre marit 40 anys y pico, y ja ho veig, la inexperiencia y l' rabor de la novia y l' temor al qué dirán n' han tingut la culpa.

¡Valenta conquista ha fet lo catolicisme a Targa ab la adquisició de tan enamorada parella!

EPITAFIS

En una posició critica que deshonra al que s' hi veu, ja fa algun temps que aquí jeu la moralitat política.

Després de sufrir grans males mortires a mans molt vils; y aquí reposan tranquils los drets individus.

Després d' un gran desespero, per lo que a tota anteposan, van morir y aquí reposen totes las virtuts del cielo.

Fent basant sempre que patia de critica destemplanas, ha mort ja y aquí descansa lo cor de la burgesia.

GIMNÁSTIC

ANAGRAMA

Pasant per la Fm un die m' agafá un municipal, y m' va portá a la alcaldia que hi ha el carrer de Tota.

R. COSTA

ROMBO

.....

Sustituir los punts per lletres de manera que llegidas horizontal y verticalment, donguin los següents resultats: 1.º Redú; 2.º Consonant; 3.º Animal; 4.º Carrer de Barcelona; 5.º Mineral; 6.º Consonant.

NOY DE TOTA

GEROGLIFICH

X X X
K K K
S
R R R

CINTET BARBERA Y CAROL

SOLUCIONS

A LAS CABOARIAS DEL SEÑOR FABRAT

KARABA.—Lo Ja.
BOMBERA.—Las
LLOMOSAS.—Salmorra. Solsons. Ramona. Serr. ROMA. ARR. LA. A.

Tp. «La Academia» Bando de la Universitat, 4, Barcelona.

¡PRÓXIM A SORTIR!

Almanach de La Tramontana

per l' any 1892

CALENDARI CIVIL

Molt y bo tenim ja amant per aquest Almanach y varios son los artistas que traballen para sa ilustració. Y no dibem res més ab la seguretat de donar una agradable sorpresa a nostres llegidors.

Poden anarse esperilant y anar fent sos pedidos los corresponents que vulgan alterar lo número d' exemplars del Almanach del de periódichs, puig qui no avisi en contra se li enviarán los mateixos que de TRAMONTANA, ab lo entés que després, com de costum, no s' admet cap retorn.

Los suscriptors directes a aquesta Administració, corrents de pago, lo reburan d' errós. Pels demás, ja se sab, UN RALET y bon profit.

En la seguretat de que no se'n penedirán.